

Міністерство освіти і науки України
Державне агентство водних ресурсів України
Гідрометслужба України
Державне управління охорони навколишнього
природного середовища
Дніпропетровської міської ради
Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

ПРОБЛЕМИ ГІДРОЛОГІЇ, ГІДРОХІМІЇ, ГІДРОЕКОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ
ШОСТОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
з міжнародною участю
20-22 ТРАВНЯ 2014 р.**

**ДНІПРОПЕТРОВСЬК
2014**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

- Богданович В.В.** (Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара)
- Гопченко Є.Д.** (Одеський державний екологічний університет)
- Гребінь В.В.** (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)
- Громовий В.О.** (Гідрометслужба України)
- Зубов О.Р.** (Східно-Український національний університет імені Володимира Даля)
- Линник П.М.** (Інститут гідробіології Національної академії наук України)
- Лобода Н.С.** (Одеський державний екологічний університет)
- Мольчак Я.О.** (Луцький національний технічний університет)
- Ободовський О.Г.** (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)
- Осадчий В.І.** (Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут МНС України та НАН України)
- Тімченко В.М.** (Інститут гідробіології Національної академії наук України)
- Хільчевський В.К.** (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)
- Шерстюк Н.П.** (Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара)
- Ющенко Ю.С.** (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича)
- Яцик А.В.** (Український науково-дослідний інститут водогосподарсько екологічних проблем)
- Яцюк М.В.** (Держводагентство України)

Проблеми гідрології, гідрохімії, гідроекології : Мат. 6-ої Всеукр. наук. конф. з міжнар. участю (Дніпропетровськ, 20-22 травня 2014 р.). – Дніпропетровськ : ТОВ «Акцент ПП», 2014. – 360 с.

До збірки увійшли тези доповідей Шостої Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю "Проблеми гідрології, гідрохімії, гідроекології".

УДК 551.5+556.1
ББК 26.22 я431

© Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, 2014

**ХАРАКТЕРИСТИКА ОДНОРІДНИХ ДІЛЯНОК
ДНИЩА ДОЛИНИ РІКИ ПІСТИНКА**

L.V. Kostenyuk, Y.S. Yushchenko. The description of channel ways and high-water beds of Pistynka rivers.

Homogeneous areas of channel ways and high-water beds of major rivers within the Pistynka system were outlined and characterized. Channel way-knowledge analysis of the homogeneous areas of channel ways and high-water beds' inner structure and the processes of their elements' development was conducted.

Басейн р.Пістинка територіально охоплює дві геоморфологічні області: Скибові Карпати та Передкарпаття. На основі методики виділення головних складових сучасних річково-долинних систем [1], з використанням методів географічного районування нами визначено, що стовбурна частина Пістинки досягає межі середньогірної та низькогірної частини Скибових Карпат (Покутсько-Буковинська частина). Додатковий стовбур включає гірську частину долини ріки, а основний – передгірну. Межа між ними зумовлена переходом від гір до передгір'я. Додатковий стовбур включає перші 5 ділянок: Верхньо-Космацьку, Космацьку Брустурську, Прокуравську та Шешорську, а основний – Пістинську та Спаську.

Перша однорідна ділянка днища долина сформована між масивами та хребтами в районі с. Космач. Долина тут відносно вузька. Назва ділянки – *Верхньо-Космацька*.

Наступна ділянка (в районі с. Космач) має напрямок субпаралельний до крайових хребтів. Днище долини стає ширшим. Річка формує вимушені звивини. Також є невеликі елементи заплави. Її ширини 50-100 м. Ширини днища долини становлять 300-400 м, у розширеннях 600-700 м. Притиснення річки переважно лівобічне, а правобережні схили полого нахилені з відносними висотами 15-30 м. Назва ділянки – *Космацька*.

Між селами Космач і Прокурава річка Пістинка перетинає хребет Брусний. Днище долини тут звужене. Його ширини становлять 150-300 м. Форма досить складна. Асиметрія не виражена. Русло врізане. Відносні висоти місцевості біля підніжжя схилів долини можуть досягати 30 м. Тут розташоване також гирло р. Брустурка. Назва ділянки – *Брустурська*.

Наступна ділянка *Прокуравська*. Річка тут змінює напрямок течії поздовжньо до хребтів. Днище розширене. Її можна назвати міжгірною улоговиною. Ширини днища становлять 500-750 м. У нижній частині менше. Русло утворює вимушені звивини, які імовірно поступово розвиваються.

Елементи заплави не виражені. Русло обмежене уступами. Асиметрія лівобічна. На правобережжі сформовано терасовий масив з відносними висотами 10-20 м. Дрібні правобічні притоки при виході в долину основної річки відхиляються вправо.

Наступна ділянка *Шешорська*. Вона дещо більш стиснута ніж попередня, що пов'язано із впливом гірських масивів та хребтів, але у центральній частині має невелике розширення в якому розташоване с. Шешори. Ширина днища становить 350-700 м. Елементи заплави з'являються в нижній частині ділянки. Асиметрія чітко не виражена, але основний масив терас (у центрі с. Шешори) все ж розташований по лівому берегу. Тут відносні висоти досягають переважно 5-15 м, у тильній частині до 20 м.

В районі с. Пістинь днище долини річки розширюється. Долина виходить у передгір'я. Тут сформувалась перша велика передгірна ОДд – *Пістинська*. Її верхня частина лійкоподібно заходить в межі гір. Ширина днища долини на початку ділянки 0,8 км, а далі, на всій основній частині 1-1,5 км. Русло річки досить сильно обмежене терасами. Річка поступово виробляє смугу руслоформування. Основні висоти терас 2-3, 4-6, 10-20 м. Невеликі допливи Пістинки у гирлових ділянках перерізають тераси днища долини, але частина з них при виході на понижені тераси робить характерний поворот утворюючи гирлове подовження. Асиметрія розташування Пістинки поперемина, складна. Крім того, на основні зміни положення річки накладається її звивистість. У конфігурації днища долини можна виділити дві підділянки, в межах яких розташування річки також складне. Це корелює з розвитком терасових масивів. Дана складність пов'язана з великою тектонічною активністю і дрібноблоковою будовою території. У багатьох місцях спостерігаються потужні майже вертикальні урвища де відслонюються Пістинські конгломерати. Відповідними до складної будови долини є і внутрішні відмінності.

В районі с. Спас спостерігається перехід до більш вирівняного днища долини р. Пістинка. За геоморфологічним районування Я.С. Кравчука [2], це відповідає переходу від підрайону Косівської передгірної височини до Припрутської височини в межах району Покутської скульптурної височини. Ширини днища долини практично не змінюються. Але русло і заплава річки розвиваються у більш вільних умовах. Відносні висоти заплави досягають приблизно 2 м. Також виражені елементи тераси 4-6 м. У бічних частинах сформовані більш високі терасові рівні. На початку ділянки, у с. Спас їх відносні висоти сягають 10-15 м. У середній і нижній частині ділянки переважають висоти 8-10 м. Асиметрія днища долини поперемина. Значних притиснень річки в основній частині не спостерігається. Тільки в нижній частині ділянки русло притиснуте до правого схилу долини. Основні внутрішні відмінності в будові днища долини пов'язані зі зміною положення русла річки і відповідними основними терасовими масивами. Назва даної ділянки – *Спаська*.

Гирлова частина р. Пістинка пов'язана з алювіальними рівнинами Пруту, а також своїх лівих допливів Лючки та Сопівки. Тут розвинуті звивини русла, що врізані в першу терасу, а також сформовані елементи сучасної заплави.

Кожна однорідна ділянка днища долини річки характеризується певними основними параметрами, за якими їх можна порівнювати. У таблиці наведено узагальнені дані про Одд р.Пістинка.

Морфометричні показники Одд р. Пістинка

Таблиця

№ п/п	Назва ділянки	Орієнтири розташування ділянки	Довжина ділянки, L , км	Ширини ділянки $B_{одд}$, м	Діапазони абсолютних висот на ділянці, $H_{абс}$, м	Діапазони похилів I , ‰
1	Верхньо-космацька	с. Космач	3,4	130-200	698-620	22,9
2	Космацька	с. Космач	4,5	300-700	620-540	17,7
3	Брустурська	с. Космач – с. Прокурава	2,5	150-300	540-500	16
4	Прокуравська	с. Прокурава – с. Шешори	5,6	500-750	500-460	7,1
5	Шешорська	с. Шешори – м. Пістинь	3,6	350-700	460-400	16
6	Пістинська	м. Пістинь – с. Спас	9,6	800-1500	400-335	6,7
7	Спаська	с. Спас – с. Н.Вербіж	10,2	700-1300	335-275	5,8

Список літератури

1. Костенюк Л.В. Закономірності руслоформування у річковій системі Верхнього Пруту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук : спец. 11.00.07 „Гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія” / Л.В. Костенюк. – Чернівці, 2012. – 20 с.
2. Кравчук Я.С. Геоморфологія Передкарпаття / Кравчук Я.С. – Львів: Меркатор, 1999. – 188 с.
3. Ющенко Ю.С. Геогідроморфологічні закономірності розвитку русел / Ющенко Ю.С. – Чернівці : Рута, 2005. – 320 с.

ЗМІСТ

<i>Аксюк О.М., Негадайлова Т.М.</i> Адаптація європейської шкали лавинної небезпеки на територію Українських Карпат	3
<i>Атабцєва Ф.А., Агоєва Э.А.</i> Гидрохимический состав вод высокогорной реки Черек-Безенгийский	5
<i>Бедункова О.А., Петрук А.Н.</i> Порівняльний аналіз коефіцієнтів біологічного накопичення важких металів в гідробіоценозах різних типів	8
<i>Бейсембаєва М.А., Дубровская Л.И., Земцов В.А.</i> Динамика сезонного стока трансграничной реки Иртыша в условиях интенсификации водопользования	11
<i>Білецька С.В., Осадча Н.В.</i> Особливості надходження гумусових речовин у річкову мережу р. Рось	13
<i>Білічук Ю.О., Богаченко Л.Д.</i> Вплив промисловості Дніпропетровщини на якість поверхневих вод	16
<i>Боруцька Ю.З., Сахнюк І.І., Телегуз О.В.</i> Вміст металів у поверхневих водах басейну річки Стрий	19
<i>Бояринцев Е.Л., Гуменник А.В., Павлова И.Ю.</i> Потери стока весняного половоддя на малых водосборах Придеснянской ВБС	22
<i>Бояринцев Е.Л., Ушаков М.В.</i> Максимальный паводочный сток в условиях крайнего северо-востока России	24
<i>Будник С.В.</i> Схематизация склонового стока для прогнозирования паводков	27
<i>Василенко Є.В.</i> Сучасні просторові зміни термінів проходження весняного водопілля на річках української частини басейну р. Прип'ять	28
<i>Васильковська О.Б.</i> Изменения гидрохимического и гидробиологического режима нижнего участка Южного Буга	31
<i>Волкова Л.А., Гончак І.В., Басюк Т.О., Волосевич І.М.</i> Вплив малих річок на формування якості поверхневих вод р. Західний Буг (на прикладі р. Луга)	34
<i>Галік О.І., Корбутяк М.В., Будз О.П., Бебко З.</i> Просторово-часова структура водного режиму річок Прип'ятської та Бузько-Дністровської ландшафтно-гідрологічної провінції	37
<i>Гарькавенко Є.О., Гонченко Є.Д.</i> Використання операторної моделі для нормування характеристик весняного водопілля в басейні річки Сіверського Дінця	39
<i>Гоголь О.М., Максименко Н.В.</i> Морфологія відтвореного ландшафту сучасної території Печенізького водосховища	42
<i>Гончар О.М., Костенюк Л.В.</i> Гідролого-гідрохімічна характеристика річки Прут в межах України	44
<i>Гонцій М.В., Швець Н.М.</i> Дослідження циклічності характеристик максимального стоку весняного водопілля рівнинних річок України	47
<i>Гонцій М.В., Швець Н.М.</i> Статистичні параметри часових рядів весняного стоку рівнинних річок України у сучасних кліматичних умовах	50
<i>Гонченко Є.Д., Овчарук В.А., Гонцій М.В., Швець Н.М.</i> Про можливі зміни розрахункових характеристик максимального стоку весняного водопілля на території України під впливом глобальних коливань клімату	53
<i>Гонченко Є.Д., Овчарук В.А., Мирза К.Л.</i> Нормування розрахункових шарів стоку паводків тало-дощового походження на території Кримського півострова	56
<i>Гонченко Є.Д., Овчарук В.А., Романчук М.Є.</i> Проблеми нормування розрахункових характеристик максимального стоку паводків і водопіль	59
<i>Гонченко Є.Д., Явкін В.Г.</i> Методичні основи нормування характеристик паводкового стоку річок Карпато-Поділля	62
<i>Горбачова Л.О.</i> Ансамблевий підхід щодо перспективних оцінок зміни водного стоку річок України	64

активованого вугілля, синтезованого зі шкаралупи грецького горіха	
<i>Шерстюк Н.П., Сахно Ю.С.</i> Аналіз вмісту головних іонів у воді річки Самара за багаторічний період	325
<i>Шерстюк Н.П., Сердюк С.М.</i> Характеристика гідрохімічного стану водних об'єктів Дніпропетровської області	328
<i>Шестакин Н.С., Юрченко В.В.</i> Оценка влияния на водные ресурсы перспектив геологического хранения диоксида углерода в восточных областях Украины	331
<i>Шумов С.М.</i> Речная сеть и ее отображения (на примере реки Десна)	334
<i>Ющенко О.Ю.</i> Руслознавче дослідження малих гірських річок системи Верхнього Пруту	336
<i>Ющенко Ю.С., Григорійчук В.В.</i> Аналіз проблем функціонування фільтраційних водозаборів Передкарпаття	339
<i>Ющенко Ю.С., Костенюк Л.В., Пасічник М.Д., Ющенко О.Ю.</i> Гідролого-геоморфологічна структура річкової системи Верхнього Пруту	341
<i>Ющенко Ю.С., Настюк М.Г., Опеченик В.М.</i> Зв'язки між добовими опадами видатних зливових дощів та характеристиками максимального стоку у системах Верхнього Пруту та Сірету	344
<i>Ющенко Ю.С., Настюк М.Г., Опеченик В.М.</i> Комплексний геогідроморфологічний аналіз закономірностей функціонування систем потік-русло гірських річок	346
<i>Ющенко Ю.С., Опеченик В.М.</i> Застосування фотометоду у дослідженнях руслоформуючих наносів річок систем Верхнього Пруту та Сірету	348
<i>Явкін В.Г., Мельник А. А.</i> Регіональні особливості параметрів гідрографів паводків	351

Ющенко